

Kunnskapsdepartementet
Kommunal og moderniseringsdepartementet

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse
Vår referanse 21/00007-110
Vår dato 19.04.2021

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Høring - NOU 2020:16 Levekår i byer - Gode lokalsamfunn for alle

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforening og profesjonsforbund for over 31 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO avgrensner vårt innspill til LO til tre områder. Disse er sosial ulikhet i helse og likeverdige tjenester i utsatte områder, barn og unge i utsatte byområder og boligsosialt arbeid.

Sosiale utfordringer er sammensatte og krever helhetlige løsninger. FO mener dette må gjenspeiles i politikken og løsningene som prioriteres. I lang tid har sosialpolitikken blitt bygget ned, splittet opp og tilsidesatt av andre politikkområder. Tjenester og politikkområder som tidligere ble sett i sammenheng styres i dag av forskjellige departement, institusjoner og forvaltningsnivå. For å sikre trygghet og velferd for alle må sosialpolitikken gjenreises som eget politikkområde. Sosialpolitikk handler om å gi gode oppvekstvilkår, hjelp med arbeid og bolig eller støtte og hjelp dersom du får sosiale problemer. Helhetlig sosialpolitikk handler om at alle politikkområder og hjelpetiltak må ses i sammenheng og koordineres. Sammensatte utfordringer løses ikke av enkelttiltak. Flerfaglig samarbeid er nødvendig for at mennesker som trenger hjelp på flere områder får den hjelpen de trenger. Dette burde NOU'en drøftet nærmere.

Sosial ulikhet i helse og likeverdige tjenester i utsatte områder

NOU-en gir god beskrivelse av hvordan levekårsutfordringer er fordelt geografisk og i befolkningen, og hvordan ulikhet i tilgang til helse- og sosiale tjenester. Det er viktig å sikre tiltak for å utjevne sosial ulikhet i helse og sosioøkonomiske forhold for å sikre gode levekår og tilgang på velferdstjenester for alle.

Alle skal ha likeverdig tilgang til helse- og sosiale tjenester, uavhengig av personlig økonomi og sosial status. Sosioøkonomiske forhold og helsetilstand er relevant for både arbeidsevne, muligheten for å mestre skole og utdanning, for muligheten til å fortsette å gjøre gode og helsefremmende valg og for deltagelse i sosiale fellesskap. Å bedre befolkningens sosioøkonomiske livsbetingelser og sikre tilgang på universelle tjenester og ytelser er et virkemiddel for å bedre levekår og øke deltagelse i viktige samfunnsarenaer som utdanning og arbeidsliv. Personer og befolkningsgrupper som har dårligst levekår og helse må prioriteres. Sosialfaglig kompetanse og perspektiver er avgjørende for god planlegging for bedre levekår og mindre ulikhet i helse.

NOU'en påker sammenhengen mellom psykisk helse og utenforskap, samt setter fokus på utfordringer knyttet til lønns og arbeidsforhold for utsatte arbeidstakere. Det er en klar sammenheng mellom arbeidsdeltagelse, arbeidsvilkår, den enkeltes helse og øvrige sosioøkonomiske levekår. Det er derfor viktig for gode levekår og gode lokalsamfunn for alle, at arbeidsmarkedet oppleves tilgjengelig og inkluderende. Det at innbyggerne gis muligheter for fast arbeid i fulle stillinger med gode og sikre arbeidsmiljøer er avgjørende for den enkeltes helse.

Barn og unge i utsatte byområder

FO har sammen med mange andre organisasjoner og etater uttrykt stor bekymring for hvordan koronakrisen særlig har rammet barn og unge.

Bekymringen oppsummeres godt av Koronakommisjonen i NOU 2021:6, hvor et av kommisjonens hovedbudskap handler om at barn og unge bærer en for stor byrde under pandemien. Dette behandles grundig i rapporten og er i seg selv et godt utgangspunkt i arbeidet med å styrke kommunale og statlige tjenester til barn og unge. Statusrapportene som er utarbeidet av den regjeringsoppnevnte koordineringsgruppen¹ og som oppsummerer erfaringer fra ulike tjenester, er også nyttige dokumenter i arbeidet med sikre barn og unge i utsatte byområder like muligheter. Koronakommisjonen slår fast i sin rapport at pandemien i tillegg til å være en helsekrise, også er en krise med store sosiale konsekvenser.

De store byene i Norge har hatt de største utfordringene mht til smitte og nedstegning. Særlig har Oslo som har hatt et jevnt høye smittetall måtte stenge både barnehager og skoler i lange perioder. Smitten har vært størst i byområder som også statistisk sett har de største levekårsutfordringene. Det handler om fattigdom, trangboddhet, tap av arbeid eller løs tilknytning til arbeidslivet. Statistisk sett er dette levekårsutfordringer som i høy grad rammer innbyggere med etnisk minoritetsbakgrunn. Mange barn fra disse familiene mangler plass og utstyr hjemme og det er en stor fare at for eksempel mangel på digitale læringsmidler er en risiko som bidrar til at dette er barn som i skoleløpet vil henge etter barn med en annen sosioøkonomisk bakgrunn. Rapportene det refereres til over bekrefter at silotenkning, mangel på samarbeid og gode

1

https://bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/tjenestetilbudet_til_barn_og_unge_under_covid_19_pandemien/

beredskapsplaner i for stor grad preger arbeidet med å identifisere problemer og i å sette inn tiltak.

Gode oppvekstvilkår og et kommunalt handlingsrom som sørger for inkludering og tilbud til alle barn og unge er en viktig del av det forebyggende arbeidet. Spesielt viktig er det for barn og unge som er i ferd med å falle utenfor. For denne gruppa kan «pustehullet» ulike fritidsaktiviteter og møtesteder med trygge voksne gir være avgjørende. Det må derfor satses mer på det forebyggende arbeidet i utsatte byområder.

Kommunene har ansvaret for de fleste tjenestene til barn og unge og kommunene, i den forbindelse er FO bekymret for at stram kommuneøkonomi og politiske prioriteringer må redusere tilbud til barn og unge. Det gjelder særlig ikke lovpålagte tjenester som fritidstilbud, oppsøkende tjenester og miljøterapeuter i skolen. Tjenester som kan være avgjørende og nødvendig for å avdekke omsorgssvikt, og i oppfølging, støtte og veiledning til barn som trenger det. Vi foreslår derfor at dette blir lovpålagte oppgaver.

Boligsosialt arbeid

Fysiske omgivelser betyr mye for menneskers levekår. Attraktive boområder kjennetegnes ved gode uteområder, arenaer for aktivitet og sosial omgang, lite støy, god luftkvalitet og boliger tilpasset innbyggernes behov. Et trygt og godt sted å bo er avgjørende for vår fysiske og psykiske helse, for livskvalitet, og for muligheten til å mestre hverdagen og delta i arbeid, utdanning og samfunnslivet for øvrig. For å oppnå dette må staten ha tilgjengelige virkemidler som gjør at folk kan skaffe seg bolig og beholde den, uavhengig av om den er eid eller leid.

FO er opptatt av at det offentlige må ta større ansvar og legge bedre til rette for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunenes ansvar for boligsosialt arbeid må tydeliggjøres, og tas inn i kommunens planarbeid som det foreslås i ny boligsosial lov. For å oppnå dette må kommunene få tilgang på statlige virkemidler, som økte rammer til grunnfinansiering, startlån, tilskudd til etablering og tilpasning, bostøtte og leie-til-eie gjennom husbanken.

Videre er det behov for en gjennomgang av eksisterende finansieringsordninger for kjøp av bolig, og krav til egenkapital. Gjeldende regler har ført til at gruppen «vanskeligstilte på boligmarkedet» har ekspandert kraftig i pressområdene, og omfatter nå også personer med høyere utdanning som jobber heltid. Egenandelskravet har ført til at førstegangsetablerere og enslige har problemer med å komme inn på boligmarkedet. Dette er ikke utelukkende et problem i sentrale områder, men gjelder også distriktene. Dagens regelverk bidrar til økte forskjeller og sosial ulikhet i befolkningen.

Vi trenger en boligpolitikk som bidrar til et bedre regulert boligmarked som favner hele befolkningen og sikrer alle tilgang til trygge og gode boliger og boforhold. Det trengs en variasjon av boligformer også i distriktene, både når det gjelder type boliger (eneboliger, leiligheter mv.), størrelse og beliggenhet. Det er samtidig viktig at boligutbygging tar hensyn til klima- og miljørelaterte problemstillinger på en forsvarlig måte, og at boformene fremmer bolyst og sosialt fellesskap. Kommunene trenger økonomiske overføringer, kompetanse og bistand til å realisere nye alternative løsninger, som sikrer alle tilgang på bolig tilpasset både

behov og økonomi. Det må være et mål at alle skal klare å betale husleien eller boliglånet sitt selv, med den inntekten de har. Ingen skal måtte være avhengig av supplerende økonomisk sosialhjelp hvis de har fast inntekt fra arbeid eller trygdeytelse. Selv om intensjonen med en ny boligsosial lov er å tydeliggjøre og skjerpe kommunens ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet, fratar ikke dette staten for ansvar, heller tvert imot. For at kommunene skal oppfylle sine forpliktelser, må også staten oppfylle sine.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Seniorrådgiver

